

Moet de **euthanasiewet uitgebreid** worden naar dementie? En zo ja, onder welke voorwaarden zou dat dan kunnen?

Euthanasie bij dementie kan nu alleen te vroeg

VAN ONZE REDACTRICE **VEERLE BEEL**

BRUSSEL In 2016 en 2017 samen overleden in ons land 24 mensen in een vroegtijdig stadium van dementie door euthanasie. Zoals de schrijver Hugo Claus, die in 2008 ook nog helder genoeg was om erom te vragen. In 2018 alleen waren het er 22, of bijna een verdubbeling.

Dat het om zo'n laag cijfer gaat – slechts 2 procent van alle gevallen van euthanasie – is niet onlogisch: ook wie ernstig ziek is, wil meestal zo lang mogelijk leven. Maar het staat wel in schrill contrast met de verwachting van veel landgenoten, die de aftakeling die ze bij oudere familieleden hebben gezien, bij zichzelf willen vermijden, en die zeggen dat 'hun papieren in orde zijn'.

'Het is een thema dat erg vaak ter sprake komt bij een doktersconsult', zegt huisarts Patrick Wyffels, die ook Leif-arts is. 'En ik moet de patiënten vaak ontgoochelen: de wilsverklaring euthanasie, die men op het gemeentehuis kan laten registreren, geldt niet bij dementie. Alleen voor een onomkeerbare coma of een 'persistent vegetatieve staat'.

Nederland

'Medische beslissingen nemen is heel moeilijk, en al helemaal als je ze jaren op voorhand moet nemen'

CHRISTOPHE LEMMENS

Lid federale euthanasiecommissie

Moet die wet veranderen, en zo ja hoe? Dat was de inzet van een studiedag van Leif-Antwerpen afgelopen zaterdag. Nederland biedt alvast geen geschikte voorzet. Euthanasie bij gevorderde dementie is er niet uitgesloten, maar het gebeurt er heel zelden.

In 2017 werden er bij onze noorderburen drie mensen met gevorderde dementie én een wilsverklaring geëuthanaseerd. Op een totaal van 6.585 is dat maar 0,04 procent. In de vijftien jaar daarvoor waren het er welgeteld vijftien. Volgens de Nederlandse wet moet er geen sprake zijn van een ongeneeslijke aandoening, maar wel van lijden.

Een Nederlandse arts die een kalmerend middel in de koffie van een dementerende vrouw deed en vervolgens aan haar familie vroeg om haar vast te houden terwijl ze een spuitje kreeg, moest voor de rechtbank verschijnen. De arts kreeg een berisping.

Christophe Lemmens. rr

'De wilsverklaring die men op het gemeentehuis kan laten registreren, geldt niet bij dementie'

PATRICK WYFFELS

Leif-arts

Neuroloog Patrick Cras, diensthoofd aan het UZA, deed de voorbije jaren 300 consulten waarbij een euthanasievraag werd afgewogen. 'Vooral bij dementie kunnen patiënten in de loop van het ziekteproces van mening veranderen. Ik denk aan een 42-jarige man die familiale alzheimer had. Hij wilde absoluut niet afzien zoals zijn vader. Ik heb met die man meerdere gesprekken gehad. Uiteindelijk wilde hij geen euthanasie. Toen ik vroeg waarom niet, zei hij: "Omdat alles goed is".'

Een andere vrouw vroeg voortdurend naar euthanasie, soms wel een uur aan een stuk. Maar toen Cras het gesprek op video wilde opnemen, was de eerste zin die ze uitsprak: 'Ik wil géén euthanasie.'

Ook als de euthanasiewet ooit wordt uitgebreid naar dementie, zal het altijd aan de artsen blijven om in eer en geweten te oordelen of en wanneer het kan, zegt de advocaat Christophe Lemmens, die ook lid is van de federale euthanasiecommissie.

Strengere voorwaarden

'Het zal het allermoeilijkste aspect blijven van zo'n wilsverklaring: oordelen of het punt bereikt is waarop de patiënt niet meer wil leven. Mensen zullen dat zelf ook heel precies moeten omschrijven. 'Wat betekent "Je familie niet meer herkennen?" Is dat het moment waarop je hun namen vergeet? Niet meer kunnen eten is duidelijker, maar ook dan lijdt je misschien nog niet echt. Medische beslissingen nemen is heel moeilijk, en al helemaal als je ze jaren op voorhand moet nemen.'

Lemmens denkt daarom dat een wetsuitbreiding alleen mogelijk wordt als de voorwaarden strenger worden. 'Zoals ook is gebeurd bij de uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen.'

Patrick Wyffels.
Katrijn Van Giel

Hij heeft enkele voorstellen. Twee bijkomende artsen die ermee akkoord gaan, in plaats van nu één. Minstens een van hen moet een gespecialiseerde arts zijn. Het registratieformulier euthanasie uitbreiden, zodat de commissie goed kan evalueren. Een verplichting invoeren om de vertrouwenspersoon en andere naasten te consulteren. En ook: de verklaring niet beperken tot bepaalde ziektes, maar uitgaan van 'een onomkeerbare toestand van wilsonbekwaamheid', waarbij mensen die zo'n verklaring opstellen ziektes kunnen in- of uitsluiten.

Voor morgen is het nog niet.